

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสภาพปัญหาและความต้องการ ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ

1.1 ด้านบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้แก่ ด้านวิธีการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านสื่อสื่อดิจิทัล และด้านงบประมาณ

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้แก่ เนื้อหาวิชา วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและผลประเมินผล

2. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร และอาจารย์ในคณะที่มีการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ในสถาบันราชภัฏ 36 แห่ง

3. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร หมายถึงหัวหน้าภาควิชาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวนสถาบันละ 4 คน รวม 144 คน และอาจารย์หมายถึงอาจารย์ในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวนสถาบันละ 6 คน รวม 216 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 247 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 68.61 เป็นผู้บริหาร จำนวน 86 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 59.72 และอาจารย์ จำนวน 161 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.53 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้

คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส/พีซี (SPSS/PC⁺ : Statistical Package for the Social Science/ Personal Computer plus) แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ

1.1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร

1.2 สภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ในสถาบันราชภัฏ

1.3 ปัญหาการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ในสถาบันราชภัฏ

1.4 ความต้องการการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ในสถาบันราชภัฏ

ตอนที่ 2 ด้านการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ

2.1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของอาจารย์

2.2 สภาพการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ

2.3 ปัญหาในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ

2.4 ความต้องการในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ

ตอนที่ 1 ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ

1.1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร

ผู้บริหารส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.48 มีอายุระหว่าง 45-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.53 ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทเป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 84.88 มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 - 25 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.04 ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารส่วนมากเป็นเวลา 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.86 มีตำแหน่งทางวิชาการส่วนมากเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 65.11 ตำแหน่งทางการบริหาร เป็นหัวหน้าภาควิชา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่เคยศึกษาวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 95.34

1.2 สภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร มีดังนี้

1.2.1 ด้านวิธีการจัดการ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยนำสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญต้องรีบแก้ไขมาเป็นประเด็นในการจัดหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 80.23 รองลงมาคือ การนำนโยบายเรื่องสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 74.41 ส่วนด้านการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกสถาบันมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 74.41 และรองลงมาคือ การประสานงานกับภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 72.09 และต่อมากคือ การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 67.44

1.2.2 ด้านบุคลากร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาอาจารย์ โดยจัดปฐมนิเทศอาจารย์ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 84.88 รองลงมาคือ การส่งเสริมให้อาจารย์ลาศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 82.55 และมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอน โดยมากดูจากความสามารถและความถนัดมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 80.23 รองลงมาคือ ดูจากสาขาวิชาที่จบ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.74 ในด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับอาจารย์ผู้สอน ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบอย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรมมากเป็นอันดับแรก 80.23 รองลงมาคือ ให้คำยกย่องชมเชยให้อาจารย์เกิดความภูมิใจและรักงานการสอน คิดเป็นร้อยละ 79.06

1.2.3 ด้านสื่อโสตทัศนอุปกรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนโดย จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเพียงพอ มากเป็นอันดับแรก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 86.04 รองลงมาคือ การจัดหาเอกสารทางวิชาการ เอกสารแนะนำ คู่มือ หนังสือให้ทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 83.72 ในการจัดบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจากประสบการณ์ตรง โดยมากผู้บริหารจัดให้มีอาคารเรียนและห้องเรียนที่สะอาดเป็นระเบียบเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 91.86 รองลงมาคือ การจัดสวนหย่อมปลูกต้นไม้รอบ ๆ บริเวณสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 86.04

1.2.4 ด้านงบประมาณ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาอาจารย์ผู้สอน ด้านการประชุมอบรมสัมมนาวิชาการมาก เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 91.86 รองลงมาคือ

สนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อและสื่อทัศนูปกรณ์ สื่อการสอนสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ 88.37 และแหล่งงบประมาณที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้จากเงินงบประมาณแผ่นดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.37 รองลงมาคือ เงินบำรุงการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 86.04

1.3 ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ในสถาบันราชภัฏ มีดังนี้

1.3.1 ด้านวิธีการจัดการ

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ในสถาบันราชภัฏ ด้านการบริหารจัดการ ปัญหาโดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของแผน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.65 รองลงมาเป็นปัญหาระดับมากคือ ความสอดคล้องของแผนกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40

1.3.2 ด้านบุคลากร

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ ด้านบุคลากร โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหามากอันดับแรกคือ การสนับสนุนให้อาจารย์ลาศึกษาต่อ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.23 และรองลงมาเป็นปัญหาระดับมากคือ การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนโดยส่งไปอบรมประชุม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10

1.3.3 ด้านสื่อ ทัศนูปกรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ ด้านสื่อทัศนูปกรณ์พบว่า โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหามากอันดับแรกคือ การจัดหาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 รองลงมาเป็นปัญหายุ่งยากในระดับมากคือ การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21

1.3.4 ด้านงบประมาณ

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ ด้านงบประมาณพบว่าโดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหามากอันดับแรกคือ งบประมาณในการจัดบรรยากาศ

และสิ่งแวดล้อมภายในสถาบัน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 รองลงมาเป็นปัญหาอยู่ในระดับมากคือ งบประมาณในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อม ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94

สรุปปัญหาในการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารในสถาบันราชภัฏ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 เรียงตามลำดับคือ ด้านสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ด้านบุคลากร ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ด้านวิธีการจัดการซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ด้านงบประมาณ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91

1.4 ความต้องการการบริหารงานการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ในสถาบันราชภัฏ มีดังนี้

1.4.1 ด้านวิธีการจัดการ

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านวิธีการจัดการ โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ความสอดคล้องของแผนกับสภาพปัญหาท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 การจัดตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20

1.4.2 ด้านบุคลากร

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหาร ด้านบุคลากร โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการมากอันดับแรกคือ ความเพียงพอของจำนวนอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 และรองลงมามีความต้องการระดับมากคือ ความร่วมมือของวิทยาการในท้องถิ่น ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20

1.4.3 ด้านสื่อ โสตทัศนูปกรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ ด้านสื่อโสตทัศนูปกรณ์พบว่า โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ข้อที่มีความต้องการมากอันดับแรกคือ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 รองลงมาเป็นความต้องการในระดับมากคือ การจัดให้มีคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23

1.4.4 ด้านงบประมาณ

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการด้านงบประมาณผู้บริหารมีความต้องการประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการมากอันดับแรกคือ งบประมาณด้านการผลิตสื่อโสตทัศนูปกรณ์ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 รองลงมาเป็นปัญหาอยู่ในระดับมากคือ การวางแผนการจัดสรรงบประมาณ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20

สรุป ความต้องการในการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดลอมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารในสถาบันราชภัฏ โดยรวมพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 เรียงตามลำดับดังนี้คือ ด้านบุคลากร ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ด้านสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ด้านวิธีการจัดการ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ด้านงบประมาณ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14

ตอนที่ 2 ด้านการเรียนการสอนสิ่งแวดลอมศึกษาในสถาบันราชภัฏ

2.1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของอาจารย์

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.52 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.09 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 56.52 ตำแหน่งทางวิชาการส่วนมากเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 55.90 มีประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.50 ราชวิชาที่รับผิดชอบในปัจจุบันเป็นวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดลอม คิดเป็นร้อยละ 42.23 อาจารย์ส่วนใหญ่เคยได้รับการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดลอม คิดเป็นร้อยละ 85.09 และอาจารย์ส่วนใหญ่นำความรู้มาใช้ในการสอนจากสิ่งแวดลอมศึกษา ใช้ได้มากคิดเป็นร้อยละ 55.90 ส่วนใหญ่เคยได้รับการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 87.57 งานที่รับผิดชอบนอกเหนือจากงานสอนของอาจารย์มากที่สุดคือ ฝ้ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 44.72

2.2 สภาพการเรียนการสอนสิ่งแวดลอมศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ มีดังนี้

2.2.1 ด้านเนื้อหาวิชา ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดเรียนการสอนสิ่งแวดลอมศึกษา ด้านเนื้อหาวิชาการ ของอาจารย์ผู้สอน พบว่ามีการจัดลักษณะเนื้อหาวิชาการ โดยเลือกปัญหาที่วิกฤตด้านสิ่งแวดลอมในปัจจุบันมาเป็นประเด็นหัวข้อเรื่องที่สอนมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 90.68 รองลงมาคือ การจัดให้มีความสอดคล้องกับสภาพของปัญหาสิ่งแวดลอมและความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 89.44 ด้านการกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับนโยบายสิ่งแวดลอม โดยการนำสภาพปัญหาสิ่งแวดลอมของชุมชนมาปรับให้สอดคล้องกับโปรแกรมสิ่งแวดลอมศึกษาในสถาบันมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 88.19 รองลงมาคือ การกำหนด

เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาขึ้นใหม่ โดยการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาารวมสร้างโดยการนำสภาพปัญหา สิ่งแวดลอมในชุมชนและในสถาบันมาเป็นประเด็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 86.95 ด้านการกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า อาจารย์ผู้สอนกำหนดให้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 94.40 รองลงมาคือ ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 93.16 และต่อมาคือให้ความตระหนักในปัญหาความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อม กับสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 90.68 และให้มีทัศนคติในการแก้ปัญหาและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 90.68 ในด้านเนื้อหาวิชาที่สอน หัวข้อที่ใช้ในการสอนมากเป็นอันดับ แรกคือ นิเวศวิทยา คิดเป็นร้อยละ 85.71 รองลงมาคือ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน คิด เป็นร้อยละ 81.98 ส่วนหลักเกณฑ์ในการบรรจุเป้าหมายในการสอนวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มาก เป็นอันดับแรกคือ เพื่อให้นักศึกษามีส่วนร่วมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 94.40 รองลงมาคือ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและร่วมกันแก้ ปัญหาสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 86.95

2.2.2 ด้านวิธีการสอนและกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาด้านวิธีการ สอนและการจัดกิจกรรม พบว่า อาจารย์ใช้วิธีการสอนที่เน้นการให้นักศึกษาเป็นผู้แสวงหาความรู้ ด้วยตนเองมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 90.06 รองลงมาคือ การให้นักศึกษาได้สาคิดและ แสดงความคิดเห็น โดยการแสดงบทบาทสมมุติ การอภิปราย โต้ว่าที่ เล่นละคร และสถานการณ์ จำลอง คิดเป็นร้อยละ 89.44 และอันดับต่อมาคือ วิธีการสอนที่นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง โดยการออกไปศึกษานอกสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 86.95 ด้านวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรสิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถเป็นผู้นำสิ่งแวดล้อม ในครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นและระดับอื่นได้ คิดเป็นร้อยละ 84.47 รองลงมาคือ ให้นักศึกษา ได้รับประสบการณ์ตรง ได้ปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากเป็นอันดับแรก คิด เป็นร้อยละ 79.50 และในการจัดทำแผนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 86.95 รองลงมาคือ การทำตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 77.01 ด้านหลักเกณฑ์เพื่อให้การสอนบรรลุเป้าหมายของสิ่งแวดล้อม ศึกษาโดยให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และร่วมกันป้องกันแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 89.44 รองลงมาคือ การให้ความรู้ การฝึก ปฏิบัติ และการดำเนินชีวิต โดยใช้ความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 86.95 การเตรียมการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา อาจารย์มีการทำแผนการสอนมาเป็นอันดับแรก คิดเป็น ร้อยละ 91.92 รองลงมาคือ การจัดหาสื่อและทำสื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 86.95 หลักและ แนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา เน้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรสิ่งแวดล้อม ศึกษาที่จัดขึ้นต้องการให้นักศึกษาได้ปฏิบัติโดยสำรวจปัญหาและวางแนวทางการแก้ปัญหา และปฏิบัติได้จริง คิดเป็นร้อยละ 89.44 ประเภทกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้น เป็นกิจกรรม

ทัศนศึกษา ค่ายพักแรมศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 83.22 รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นในสถาบัน เช่น นิทรรศการ ป้ายนิเทศ ฉายสไลด์ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 81.98

2.2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาด้านสื่อการเรียน วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 81.98 รองลงมาคือ เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง คิดเป็นร้อยละ 78.26 ประเภทของสื่อที่นำมาใช้คือ ประเภทของจริงและตัวบุคคล เช่น การสาธิต การทดลอง การศึกษานอกสถานที่มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 88.19 รองลงมาคือ ภาพนิ่ง ภาพถ่าย ภาพสไลด์ คิดเป็นร้อยละ 87.57 วิธีการในการจัดหาสื่อการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยใช้งบประมาณของสถาบันในการจัดซื้อ มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 87.57 รองลงมาคือ ใช้บริการยืมจากหน่วยสื่อและโสตทัศนูปกรณ์ของสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 81.98 ด้านคุณภาพของสื่อที่ใช้มีลักษณะเป็นสื่อที่นักศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 86.96 รองลงมาคือ เป็นสื่อที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 85.71

2.2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลพบว่า มีการวัดและประเมินผลโดยวัดตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและโปรแกรม คิดเป็นร้อยละ 79.50 รองลงมาคือ การวัดตามวัตถุประสงค์ของการสอน คิดเป็นร้อยละ 75.15 จุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผล เพื่อนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 88.19 และเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 80.74 ช่วงเวลาที่ใช้ในการประเมินผลคือ การประเมินผลหลังเรียน สอบปลายภาค เสนอรายงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.68 และมีการประเมินผลระหว่างภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.98 เกณฑ์ในการประเมินผลที่ใช้เป็นแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 78.26 และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย คิดเป็นร้อยละ 92.54 และวัดผลการเรียนจากด้านความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติและค่านิยม คิดเป็นร้อยละ 84.47

2.3 ปัญหาในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ มีดังนี้

2.3.1 ด้านเนื้อหาวิชา

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ ด้านเนื้อหาวิชา โดยรวมมีปัญหายุอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหายุอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกคือการปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความถูกต้องและทันสมัย ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 รองลงมาคือ ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชากับสภาพความต้องการและปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23

2.3.2 ด้านวิธีการสอนและกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏด้านวิธีการสอนและกิจกรรม พบว่า ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหามากอันดับแรกคือ งบประมาณในการจัดกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 รองลงมาเป็นปัญหายุอยู่ในระดับมากคือ การสนับสนุนกิจกรรมทั้งในและนอกสถานที่จากผู้บริหาร ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25

2.3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏด้านสื่อการเรียนการสอนพบว่า ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหามากอันดับแรกคือ การจัดหางบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 รองลงมาเป็นปัญหายุอยู่ในระดับมากคือ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการใช้สื่อ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44

2.3.4 ด้านการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมมีปัญหายุอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหามากอันดับแรกคือ การวัดและประเมินผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 รองลงมาเป็นปัญหายุอยู่ในระดับมากคือ ความเพียงพอและเหมาะสมของเวลาในการวัดและประเมินผลแบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22

สรุป ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ โดยรวมมีปัญหายุอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 เรียงตามลำดับดังนี้คือ ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการสอน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ด้านสื่อการ

เรียนการสอน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 และด้านเนื้อหาวิชา ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85

2.4 ความต้องการในการเรียนการสอนสิ่งแวดลอมศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์
ในสถาบันราชภัฏ มีดังนี้

2.4.1 ด้านเนื้อหาวิชา

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในด้านเนื้อหาวิชา มีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 ข้อที่มีความต้องการมากอันดับแรกคือ ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชากับสภาพความต้องการและปัญหาสิ่งแวดล้อมในห้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 รองลงมาเป็นความต้องการอยู่ในระดับมากคือ ความครอบคลุมของปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกด้านในเนื้อหาวิชา คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96

2.4.2 ด้านวิธีการสอนและกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของอาจารย์ ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมพบว่า มีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการมากอันดับแรกคือ ความต้องการงบประมาณในการจัดกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 และความต้องการด้านความรู้ความเข้าใจ ในการทำแผนการสอนและวิธีการสอนแบบใหม่ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 และรองลงมาเป็นความต้องการในระดับมากคือ ความต้องการวิธีสอนที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30

2.4.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ ด้านสื่อการเรียนการสอนพบว่า ปัญหาที่มีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการมากอันดับแรกคือ การจัดหางบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 รองลงมาเป็นความต้องการอยู่ในระดับมากคือ ความต้องการในการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาผลิตสื่อการเรียนและการค้นคว้า ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33

2.4.4 ด้านการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า ด้านความต้องการในการวัดและประเมินผลโดยรวมมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นความต้องการมากอันดับแรกคือ ความต้องการการวัดและประเมินผลให้บรรลุวัตถุประสงค์

ของการเรียนการสอนด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 รองลงมาเป็นความต้องการอยู่ในระดับมากคือ ความต้องการสร้างแบบทดสอบที่มีคุณภาพ เพื่อวัดในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47

สรุป ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 เรียงตามลำดับความต้องการดังนี้คือ ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการสอน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 ด้านการวัดผลประเมินผล ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ด้านสื่อการเรียนการสอน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 และด้านเนื้อหาวิชา ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเฉพาะประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ

1. สภาพการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารในสถาบันราชภัฏ

1.1 ด้านวิธีการจัดการ

จากผลการวิจัยพบว่ามีความตระหนัก และให้ความสำคัญในการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยได้นำสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่ต้องรีบแก้ไขมาเป็นประเด็นในการจัดหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.23 และนำนโยบายเรื่องสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 74.41 ผู้บริหารได้ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกสถาบัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 72.09 โดยจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกสถานที่ นอกจากนี้ผู้บริหารยังได้ประสานงานกับภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และยังได้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันอีกด้วย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารมีความสนใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อมศึกษา และพร้อมที่จะสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของชาติ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่วิกฤติในปัจจุบัน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ซึ่งในภาวะวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันต้องถือเป็นภาระรับผิดชอบของทุกคนในสังคมที่จะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะผู้บริหาร ผู้มีอำนาจหน้าที่และสามารถจัดองค์การให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ เพื่อบรรลุเป้าหมาย

ของสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ บัณฑิต จุฬาลักษณ์ (2538) ที่กล่าวว่า ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องอาศัยการรับรู้ในแผนและนโยบายความสามารถในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาภาวะสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับ เฟิน (Fein, 1993) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของค่านิยม ความตระหนัก ความรู้ เจตคติ และทักษะ ที่จะเสริมพลังให้บุคคล กลุ่มคน และสังคมร่วมมือกันอย่างแข็งขันในอันที่จะเผชิญหน้าที่และมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินปัญหาสิ่งแวดล้อมที่วิกฤติในท้องถิ่นตนเอง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ในการแก้ไขปัญหาล้อมน้นต้องอาศัยความร่วมมือกัน ทั้งสถานการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาล้อมน้นในท้องถิ่นได้

1.2 ด้านบุคลากร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาอาจารย์ผู้สอน โดยจัดปฐมนิเทศอาจารย์ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 84.88 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญในการเตรียมบุคลากรเพื่อสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งในการที่ผู้บริหารจะมอบหมายให้อาจารย์ผู้สอนมีความพร้อมในการสอน ควรจะได้มีการจัดประชุมชี้แจงแนวทางข้อตกลง แผนงานและวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ราษฎร์ศิริ (2524) ได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารจะต้องเตรียมตัวครูผู้สอนให้พร้อมก่อนทำหน้าที่สอน โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การประสานงาน การได้ไปศึกษาดูงาน เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารได้ให้การสนับสนุนให้อาจารย์ได้ลาศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.55 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การพัฒนาอาจารย์โดยส่งไปศึกษาต่อ จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ศักยภาพ และวิสัยทัศน์ของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอน มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งมีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างมากเพื่อให้ทันกับปัญหาวิกฤติของสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุนน อมรวิวัฒน์ (2541) ได้กล่าวถึง การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนว่าในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เป็นแผนที่มุ่งพัฒนาการศึกษาให้เป็นการสร้างรากฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณสมบัติของ คนมีการศึกษาในยุคนี้ได้เปลี่ยนไป ครูจึงต้องพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการสอนให้มีคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นด้วยกับการที่ผู้บริหารได้พัฒนาอาจารย์ โดยส่งไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารได้ให้การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับอาจารย์ผู้สอน โดยการให้ค่ายกย่องชมเชย ให้การพิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นธรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.23 ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารที่ดีควรจะมีมนุษยสัมพันธ์และจิตวิทยา

ในการจูงใจให้อาจารย์เต็มใจทำงานสอนและมีความศรัทธาในตัวผู้บริหาร สอดคล้องกับ วิชัย ราษฎร์ศิริ (2524) ได้เสนอแนะถึงบทบาทผู้บริหารที่ต้องพยายามสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้สอน เพื่อประสิทธิภาพของผลงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุพันธ์ จันคะณา (2535) ที่กล่าวว่า การให้ค่ายกย่องชมเชยในการทำงาน จะเป็นกำลังใจที่ดีในการทำงาน

นอกจากนี้ ผู้บริหารยังได้จัดให้อาจารย์ผู้สอนสิ่งแวดล้อมศึกษาได้สอนตามความสามารถและความถนัดของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.23 และดูจากสาขาวิชาที่จบการศึกษา ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.74 เพื่อคัดเลือกให้เหมาะสมกับการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารได้จัดการบริหารการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาได้เหมาะสมคือ จัดบุคคลให้เหมาะสมกับงาน เมื่ออาจารย์ผู้สอนได้สอนตามความรู้ที่เรียนมาและตรงกับความสามารถความถนัดแล้วจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ด้านสื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้ให้การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์ โดยการจัดงบประมาณให้เพียงพอ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 86.04 และการจัดหาเอกสารคู่มือแนะแนวให้ทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 83.72 และยังมีการจัดบรรยากาศและสถานที่ให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยจัดให้มีอาคารเรียนและห้องเรียนที่สะอาดเป็นระเบียบเหมาะสม จัดสวนหย่อม ปลูกต้นไม้รอบ สถาบัน จัดโรงอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และยังมีการจัดชมรมสิ่งแวดล้อมขึ้นในสถาบัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 86.04 ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้บริหารได้จัดการและสนับสนุน ให้มีสื่อวัสดุทัศนูปกรณ์ เพื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาทั้งในทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ โดยการจัดงบประมาณให้เหมาะสมเพียงพอ เพื่อให้อาจารย์มีความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา นาศิริรักษ์ (2536) ที่พบว่าผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของอาจารย์ผู้สอน และยังสอดคล้องกับ ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) ที่ได้กล่าวถึง การสร้างโรงเรียนเพื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ว่า การออกแบบสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน สนาม อาคารต่าง ๆ เป็นการขยายมิติทางธรรมชาติ ทางสังคม และทางบุคคล ไปสู่สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนได้

1.4 ด้านงบประมาณ

ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้ให้การสนับสนุนงบประมาณให้อย่างเพียงพอในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ในสถาบันราชภัฏ และได้ใช้งบประมาณในการสนับสนุนในเรื่องการพัฒนาอาจารย์ โดยให้ไปประชุมอบรม สัมมนาวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 91.86 ผู้วิจัยเห็นด้วยที่ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คืออาจารย์ผู้สอนในการส่งไปสัมมนาอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ทั้งยังเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับอาจารย์ผู้สอนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่8(พ.ศ.2540-

2544) ซึ่งเป็นแผนที่มุ่งพัฒนาคน และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า แหล่งงบประมาณที่ได้มาจากงบประมาณแผ่นดิน คิดเป็นร้อยละ 88.37 และเงินบำรุงการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 86.04 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารในสถาบันให้ความสำคัญกับการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา และได้จัดงบประมาณให้เพียงพอ แต่เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลประสบกับภาวะเศรษฐกิจ การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ และเงินงบประมาณอาจจะต้องใช้ไปในกิจกรรมด้านอื่น ๆ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารต้องใช้ประสบการณ์และความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด และมีความคุ้มค่ามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทรา เทควิตาล (2534) ที่พบว่า บทบาทในการบริหารการเงิน ผู้บริหารควรมีบทบาทในการบริหารเงิน โดยมีแผนการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ และรู้จักแสวงหาทรัพยากรด้านงบประมาณ เพื่อนำมาสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา

2. ปัญหาการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร มีดังนี้

2.1 ด้านวิธีการจัดการ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ปัญหาด้านที่พบมากคือ ด้านการประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของแผน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.65 รองลงมาคือ ความสอดคล้องของแผนกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และต่อมาคือความเข้าใจในแผนของผู้บริหารและอาจารย์ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.21 ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการประชุมวางแผนของการจัดการเรียนการสอน เป็นเรื่องที่สำคัญในการปฏิบัติงานทุกอย่างให้ดำเนินไปด้วยดี ในการปฏิบัติงานในองค์กรใดก็ตาม ถ้าขาดการประชุมชี้แจงแผนงานที่ดี จะเป็นจุดเริ่มต้นของงานที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะภาระกิจของผู้บริหารมีมาก ไม่มีเวลาเพียงพอ และเวลาไม่ตรงกันกับอาจารย์ผู้สอน ทำให้เกิดปัญหาหรือความไม่สะดวกในการร่วมกันวางแผนงาน และสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไป ซึ่งจะปรับให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ถ้าขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนร่วมกันระหว่างอาจารย์กับผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ณ นคร (2533) ที่พบว่า การประชุมและวางแผนและทำปฏิทินงานที่ผู้บริหารได้มีการวางแผนปรึกษาหารือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะทำให้อาจารย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หากจุดเด่นจุดด้อย และแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ด้านบุคลากร

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านบุคลากร โดยรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ปัญหาที่พบมากคือ การสนับสนุนให้อาจารย์ลาศึกษาต่อ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.23 และการพัฒนาอาจารย์โดยส่งไปประชุม อบรมสัมมนา เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 และกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของอาจารย์ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร แต่อาจจะมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ และเรื่องการขาดแคลนบุคลากร การไม่มีอัตราตำแหน่งในการบรรจุอาจารย์ที่สอนสิ่งแวดล้อม จึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอาจารย์ผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ณ นคร (2533) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา คือการขาดงบประมาณในการพัฒนาอาจารย์หรือบุคลากร

2.3 ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การจัดให้มีคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 รองลงมาคือปัญหาในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 จำนวนที่เพียงพอของสื่อกับจำนวนนักศึกษา ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 และการจัดห้องสมุดที่มีหนังสือจำนวนเพียงพอ และมีแหล่งค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต (INTERNET) ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการการศึกษา ได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษามากขึ้น โดยการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตสื่อการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยสอน ซึ่งเป็นสื่อใหม่ ๆ ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เหล่านี้ ดังนั้นผู้บริหารควรสนใจในการแก้ปัญหาด้วยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการผลิตสื่อ ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาให้มากขึ้น จัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ในการผลิตสื่อและใช้สื่อจัดห้องสมุดให้ทันสมัยให้เหมาะสม และมีจำนวนสื่อที่เพียงพอกับนักศึกษา โดยจัดสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ ซึ่งจากผลการวิจัยยังเป็นปัญหาอยู่มาก แสดงถึงความไม่พร้อมและเพียงพอ ทั้งด้านสื่อและบุคลากรในการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โยธิน สุริยพงศ์ (2523) ที่กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา คือปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์สื่อและวัสดุอุปกรณ์ และยังสอดคล้องกับ สุนันทา นาศิริรักษ์ (2536) ที่พบว่า ปัญหาในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา คือสื่อไม่เพียงพอและขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ

2.4 ด้านงบประมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ งบประมาณในการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในสถาบัน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 การจัดงบประมาณในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อม ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 และการวางแผน การจัดสรรงบประมาณ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 ตามลำดับ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารได้พยายามที่จะวางแผนและจัดสรรงบประมาณ แต่เนื่องด้วยงบประมาณที่มีจำกัด และในการใช้งบประมาณหรือจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในสถาบัน ต้องใช้งบประมาณมาก และในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมก็ต้องใช้งบประมาณมากเช่นกัน ซึ่งอาจจะมีความจำเป็นเร่งด่วน ในการใช้งบประมาณในด้านอื่น ๆ มากกว่า จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว ซึ่งจะมีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในด้านที่ให้นักศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมภายในสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวนิจ ทองมูล (2536) ที่พบว่า ปัญหาการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเกิดจากการขาดงบประมาณในการพัฒนาอาคารและสถานที่ และยังคงสอดคล้องกับ สุนันทา นาคีรักษ์ (2536) พบว่า ปัญหาในการขาดงบประมาณในการปรับปรุงบริเวณ และตกแต่งห้องเรียน จะมีผลต่อการเรียนรู้ เพราะขาดปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้

สรุปผลจากการวิจัย พบว่าปัญหาในการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ที่มากเป็นอันดับแรกคือ ปัญหาด้านสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เน้นในเรื่องความรู้ ความตระหนักและการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้ในเรื่องของสื่อโสตทัศนูปกรณ์ และในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีทางการศึกษามาก ซึ่งสื่อที่ใช้อยู่อาจไม่มีความทันสมัยเพียงพอ และไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีปัญหาการใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ และปัญหาในด้านงบประมาณในการจัดทำสื่อ และยังพบว่ามีความต้องการในการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการใช้สื่อ และการผลิตสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องการงบประมาณในการจัดหาสื่อที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอน และต้องการจัดให้มีคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารที่เพียงพอ และปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยอาจต้องใช้งบประมาณมาก จึงทำให้ผู้บริหารไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณได้อย่างเพียงพอ และการส่งอาจารย์ไปประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการต้องใช้งบประมาณและเวลามาก อาจเกิดการไม่พร้อมจึงทำให้มีปัญหาด้านสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนิจ ทองมูล (2536) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาคือ การขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน และยังคงสอดคล้องกับ กมล เวียสุวรรณ และนิตยา เวียสุวรรณ

ที่กล่าวว่าสื่อการสอนเป็นตัวกลางที่มีความสำคัญที่สุด ในกระบวนการเรียนการสอน และสื่อต้องได้รับการพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

3. ความต้องการการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ในสถาบันราชภัฏ มีดังนี้

3.1 ด้านวิธีการจัดการ

ผลจากการวิจัยพบว่า ความต้องการในการบริหารงานด้านวิธีการจัดการ โดยรวมพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการมากเป็นอันดับแรกคือ ความสอดคล้องของแผนกับสภาพปัญหาท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคใหม่ของบทบาทผู้บริหารที่จะบริหารจัดการการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมคิดร่วมพัฒนาของชุมชน และต้องนำสภาพปัญหาในชุมชนหรือท้องถิ่นมาจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อมรรวิชัย นาคกรรพ (2541) ที่กล่าวว่า ชุมชนที่สามารถร่วมมือกับสถาบันการศึกษาให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับรู้จะเป็นการพัฒนาชุมชนที่ยิ่งใหญ่ เข้มแข็ง และเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่จะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ และยังสอดคล้องกับ ชไมเดอ์ (Schmider, 1977) ได้สรุปหลักการสิ่งแวดล้อมศึกษาว่า ควรเน้นปัญหาในท้องถิ่นเพื่อให้บุคคลได้รับแรงกระตุ้น และหาวิธีการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาลingkunganอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารต้องการที่จะจัดตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมศึกษา ขึ้นในสถาบัน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะให้การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา มีคุณภาพและมีการร่วมงานประสานงานกันเป็นหมู่คณะ เพื่อให้การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นรูปธรรมมากขึ้น และผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการที่จะจัดบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง และเกิดการเรียนรู้ที่ดี และมีสิ่งแวดล้อมที่ดี

3.2 ด้านบุคลากร

จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านบุคลากร โดยรวมพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการมากเป็นอันดับแรกคือ ความเพียงพอของจำนวนอาจารย์ผู้สอนกับจำนวนนักศึกษา ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารต้องการให้มีอาจารย์ที่สอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ให้มีจำนวนมากพอ เพราะอาจารย์ที่สอนสิ่งแวดล้อมศึกษาจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ ถ้าอาจารย์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ อาจจะทำให้นักศึกษาไม่ได้รับความรู้

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา ไม่ได้ปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ พนัส หันนาคินทร์ (2524) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ควรจัดการบริหารในด้านผู้สอนให้มีจำนวนเพียงพอ ทักษะสร้างสรรค์แรงจูงใจต่าง ๆ เพื่อดึงดูดลากรไว้ และควรส่งเสริมและเพิ่มคุณภาพของอาจารย์ทางการศึกษาให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า มีความต้องการขอความร่วมมือของวิทยากรในระดับท้องถิ่น ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าจำนวนอาจารย์ไม่เพียงพอควรจะได้วิทยากรในท้องถิ่น ซึ่งเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่น ที่สามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้ดี จะเป็นการช่วยเสริมความรู้และช่วงแบ่งเบาภาระงานของอาจารย์ และช่วยแก้ปัญหาความไม่เพียงพอของอาจารย์ได้ ซึ่งผู้บริหารควรจะได้ประสานขอความร่วมมือในการจัดวิทยากรในท้องถิ่นได้

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า มีความต้องการสนับสนุนให้อาจารย์ลาศึกษาต่อ และต้องการให้มีความพร้อมของบุคลากรในการปฏิบัติงานโดยให้การปฐมนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบุคลากรหรืออาจารย์ผู้สอนในการพัฒนาความรู้ และความพร้อมในการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งในการปฏิบัติงานจำเป็นจะต้องมีการปฐมนิเทศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อให้งานการสอนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนได้

3.3 ด้านงบประมาณ

จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการบริหารงานด้านงบประมาณ โดยรวมพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการมากอันดับแรกคือ งบประมาณในการผลิตสื่อ สไลด์ทัศนูปกรณ์ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการจัดหาสื่อการสอนที่เหมาะสม และจัดหางบประมาณในการผลิตสื่อ สไลด์ทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสม ซึ่งในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิต ซึ่งต้องใช้งบประมาณมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพร ยามโสภ (2521) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการจัดหาอุปกรณ์ที่เป็นสื่อการเรียนการสอนให้มีเพียงพอแก่งานในสถานศึกษา และยังคงสอดคล้องกับ พนัส หันนาคินทร์ (2524) ที่สรุปไว้ว่า ผู้บริหารควรจัดหางบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์การสอนให้พร้อมและเพียงพอ เพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการวางแผนในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารได้ให้ความสนใจในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา และพยายามที่จะวางแผนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการวางแผนในการจัดสรรงบประมาณ และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร ด้านการประชุม อบรม สัมมนา และ

การลาศึกษาต่อของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารมีความต้องการที่จะพัฒนา อาจารย์ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาให้ดีขึ้น และต้องการที่จะสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ

3.4 ด้านสื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์

จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการบริหาร การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการมากเป็นอันดับแรกคือ ต้องการให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ทั้งที่ผู้วิจัยมีเห็นว่า ผู้บริหารมีความสนใจในเรื่องสื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์ และมีความเข้าใจถึงความก้าวหน้าทันสมัยในเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับสื่อ และผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะให้อาจารย์มีความรู้ ความชำนาญในการใช้สื่อ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เข้าร่วมประชุม และมีส่วนร่วมในการประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันการใช้สื่อการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความก้าวหน้า และทันสมัยมาก ซึ่งสอดคล้องกับ รัตดาวัลย์ กัณหสุวรรณ (2535) ที่ได้สรุปว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนและพัฒนาบุคลากร โดยให้ศึกษาต่อ อบรม ประชุมวิชาการเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมั่นใจในการสอนมากขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารต้องการจัดให้มีคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับวิทยาการคอมพิวเตอร์ ที่เข้ามามีบทบาทในการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา และวิชาอื่นๆ ในปัจจุบันคอมพิวเตอร์ได้ช่วยในให้การค้นคว้า และการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษามีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ราชภู่ศิริ (2524) ที่เสนอแนะว่า ผู้บริหารควรพยายามจัดหาวัสดุและส่งเสริมอำนวยความสะดวกให้ครูอาจารย์ได้ทำสื่อการเรียนการสอนได้ เพื่อเป็นการประหยัดและใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งหากมีคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอน จะช่วยให้อาจารย์ได้ผลิตสื่อ แลทำการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาได้สะดวกยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการใช้สื่อ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้ามีสื่อที่ทันสมัยและมีจำนวนมาก แต่ขาดผู้ใช้สื่อที่มีความรู้ ความสามารถ ก็จะทำให้สื่อที่มีอยู่ไม่มีประโยชน์ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจ ที่จะให้มีบุคลากรที่มีความสามารถด้านการใช้สื่อ มาช่วยให้การใช้สื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประโยชน์คุ้มค่า

สรุป จากผลการวิจัยพบว่าความต้องการในการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ มีความต้องการโดยรวมในระดับมาก อันดับแรกคือ ด้านบุคลากร ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเนื่องจากผู้บริหารมีความเข้าใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งผู้บริหารได้พยายามจัดให้มีอาจารย์ที่เพียงพอแก่นักศึกษา และได้ส่งเสริมให้อาจารย์ได้มีความรู้ความสามารถในการสอน ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้บริหารได้ให้ความสนับสนุนให้อาจารย์ได้ไปอบรม สัมมนาวิชาการ และจัดประชุมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา

สนับสนุนให้ลาศึกษาต่อ ให้การปฐมนิเทศ ให้การสนับสนุนขวัญและกำลังใจ และจัดหาสื่อการสอนให้เพียงพอ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษานั้นมีความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องมียาจารย์ที่มีความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการสอน และความสามารถ มีความมั่นใจในการสอนมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524) ที่กล่าวว่าผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ควรจัดการบริหารในด้านผู้สอนให้มีจำนวนเพียงพอเหมาะสมกับผู้เรียน และควรส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้คุณภาพของอาจารย์ทางการศึกษาให้สูงขึ้น และยังสอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ กัณหาสุวรรณ (2535) ที่กล่าวว่าผู้บริหารควรสนับสนุนและพัฒนาบุคลากร โดยให้การศึกษาคือ อบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและมั่นใจในการสอนมากขึ้น

สภาพการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ

1.1 ด้านเนื้อหาวิชา

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนได้เลือกปัญหาวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม มาเป็นประเด็นหัวข้อเรื่องที่จะสอน คิดเป็นร้อยละ 90.68 และจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 89.44 และจัดเนื้อหาให้มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 74.53 ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนได้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีความรุนแรงมากในระดับชุมชน ระดับประเทศจนถึงระดับโลกและในปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ มีการกระจายข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่อาจารย์ต้องปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสอน เนื้อหาให้ทันสมัยและเหตุการณ์ เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผลการวิจัยยังพบว่า ในการกำหนดเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายสิ่งแวดล้อม อาจารย์ได้นำสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน และในสถาบันมาปรับให้สอดคล้องกับโปรแกรมสิ่งแวดล้อมในสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 88.19 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมที่อาจารย์ผู้สอน จะได้นำปัญหาท้องถิ่นมาเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาและวางแผนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา ในการที่จะร่วมกันแก้ไข และป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาและชุมชน

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า มีการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเพื่อให้นักศึกษาได้ปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 94.40 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนได้เข้าใจถึงหลักการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อให้ศึกษามีส่วนร่วม และได้ปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับ สตีเวน (Steven, 1987) ที่กล่าวว่า การศึกษาเพื่อ

สิ่งแวดล้อมจะต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและการเมือง และการสร้างแนวปฏิบัติทางจริยธรรม รวมทั้งพัฒนาความมุ่งมั่นในการกระทำบนพื้นฐานของค่านิยมของแต่ละคน โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า มีวิธีการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ให้กับนักศึกษาเป็นวิชาบังคับ ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 93.78 และจัดให้มีการสอนสอดแทรกในวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 93.16 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรให้นักศึกษาได้เรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาทุกคน และเหมาะสมที่จะจัดให้เป็นวิชาบังคับพื้นฐาน และเป็นวิชาที่สอดแทรกในทุก ๆ วิชา เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะที่ดีกับสิ่งแวดล้อมศึกษา และสามารถที่จะนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร คงพูล (2520) ที่กล่าวว่า ครูทุกคนหรือนักศึกษาครูทุกสาขาวิชาจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา การศึกษาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา จะไม่ได้รับผลสำเร็จ ถ้าครูผู้สอนไม่ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี และยังคงคล้อยกับที่ ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาและโลกศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) สรุปว่า ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาจะต้องมีการสอนและฝึกอบรมครู ทั้งก่อนประจำการ และฝึกอบรมนักศึกษาครูให้เข้าใจทั้งหลักการ เนื้อหาและวิธีการของสิ่งแวดล้อมศึกษาด้วย

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า เนื้อหาวิชาที่สอนมากที่สุดเกี่ยวกับ นิเวศวิทยา คิดเป็นร้อยละ 85.71 เกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 81.98 และเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 74.53 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนสิ่งแวดล้อมได้เลือกเนื้อหาได้เหมาะสม และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้มองเห็นถึงสภาพแวดล้อมรอบตัว ความเป็นอยู่ หลักนิเวศวิทยา ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร คงพูล (2520) ที่กล่าวว่า เนื้อหาสิ่งแวดล้อมควรประกอบด้วยส่วนที่สร้างความเข้าใจรวบยอดทางนิเวศวิทยา และส่วนที่สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมของมนุษย์อันจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า เกณฑ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของวิชาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักศึกษามีส่วนร่วมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 94.40 เพื่อให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและร่วมกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 86.95 ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งเน้นให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมและได้ปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ จะทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ เจตคติ และนำไปสู่การปฏิบัติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ทักษะ และร่วมกันปฏิบัติเพื่อแก้ไขสิ่งแวดล้อม

1.2 ด้านวิธีการสอนและกิจกรรม

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เน้นการให้นักศึกษาเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 90.06 มีการสาธิต แสดงความคิดเห็น แสดงบทบาทสมมุติ การ

อภิปราย คิดเป็นร้อยละ 89.44 และนำไปนอกสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 86.95 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนได้มีการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเหมาะสมกับยุคของข้อมูลข่าวสาร เป็นยุคที่แข่งขันกันเพื่อการเรียนรู้ที่เท่าทันกับข้อมูลที่แพร่ถึงกันอย่างรวดเร็ว นักศึกษาจะต้องสนใจศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2530) ที่สรุปว่า การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในบทเรียนและควรเป็นกระบวนการเรียนแบบแก้ปัญหาจึงจะได้ผลดี และยังสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2541) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา กิจกรรมจะต้องเปลี่ยนวิธีจากบรรยายหรือจากวิธีที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centered) มาเป็นวิธีการที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered)

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า มีการจัดทำแผนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 86.95 และในการเตรียมการสอนวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีการจัดทำแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 91.92 มีการจัดทำสื่อสอน คิดเป็นร้อยละ 86.95 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์ได้เตรียมแผนการสอนได้เหมาะสม กับสิ่งแวดล้อมศึกษา เพราะในการสอนวิชาใด ๆ หากได้มีความพร้อมและเตรียมการสอนที่ดีจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และผู้เรียนก็จะสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถเป็นผู้นำกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในครอบครัวและชุมชนได้ คิดเป็นร้อยละ 84.47 และหลักเกณฑ์ เพื่อให้การสอนบรรลุเป้าหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและร่วมป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 89.44 และเน้นการให้ความรู้ การฝึกปฏิบัติ และการดำเนินชีวิต โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 86.95 และมีหลักและแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยเน้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นต้องให้นักศึกษาได้ปฏิบัติ โดยสำรวจปัญหาและวางแผนแนวทางแก้ปัญหาและปฏิบัติได้จริง คิดเป็นร้อยละ 89.44 ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า อาจารย์ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอน โดยตระหนักถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ยูเนสโก (UNESCO, 1976) ที่มีเป้าหมายสิ่งแวดล้อมศึกษาว่า เพื่อให้ประชากรโลกมีความตระหนัก ห่วงใยสิ่งแวดล้อม และปัญหาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ทักษะ เจตคติ แรงจูงใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติ ทั้งส่วนตนและส่วนรวม เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชาวบ (Schwaab, 1976) ที่พบว่า วิธีการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ปฏิบัติจริง จะเป็นวิธีสอนที่เหมาะสมและได้ผลดี

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ประเภทของกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่ได้จัดขึ้นมากคือ จัดค่ายพักแรมเพื่อศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 83.22 และกิจกรรมภายใน

สถาบัน ได้แก่ นิทรรศการ ป้ายนิเทศ ฉายสไลด์ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 81.98 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา จะไม่จำกัดอยู่เพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น อาจารย์ผู้สอนได้ใช้วิธีการสอนที่ให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง ได้พัฒนาทักษะ การเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ รู้จักวิธีการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ เป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจในสิ่งแวดล้อมจนเกิดเป็นความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ค (Peck, 1975) ที่พบว่า การสอนนอกห้องเรียนเป็นการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2532) ที่กล่าวว่า การศึกษานอกสถานที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนเรื่องระบบนิเวศได้โดยตรง ทั้งยังทำให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินที่ได้สังเกตเห็นความเป็นไปในสิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากประสบการณ์จริง

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.98 และให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง คิดเป็นร้อยละ 78.26 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการศึกษาขึ้นมา มีการวิจัย การผลิตสื่อและการประเมินผลของสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยตลอด ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับความรู้ และประสบการณ์เหมาะสมกันกับเนื้อหาวิชาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อเสริมความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น และผลการวิจัยยังพบว่า คุณภาพของสื่อที่ใช้ในการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นสื่อที่นักศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 88.96 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า สื่อที่ดีควรจะเป็นสื่อที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา นาศิริรักษ์ (2536) ที่พบว่า สื่อการสอนช่วยให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และช่วยให้นักศึกษาสามารถทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ประเภทของสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นของจริงและบุคคล เช่น การสาธิต การทดลอง และการศึกษานอกสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 88.19 และเป็นภาพนิ่ง ภาพถ่าย ภาพสไลด์ คิดเป็นร้อยละ 87.57 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนได้ใช้สื่ออย่างเหมาะสม เพราะในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาได้ใช้สื่อเกี่ยวกับของจริง สถานการณ์จริง ให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาและโลกศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา มีสื่อที่นิยมใช้ได้แก่ แผ่นใส เอกสารประกอบคำบรรยาย ของจริง สถานที่จริง เช่น แม่น้ำลำธาร สถานที่ในโรงเรียน ต้นไม้ สนามหญ้า และสื่อบุคคล เช่น ครู ภูมิศึกษานักศึกษาในอาชีพต่าง ๆ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า วิธีการจัดหาสื่อ ใช้งบประมาณในการจัดซื้อและผลิต คิดเป็นร้อยละ 87.57 และขิมจากหน่วยงานและสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 81.98 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

อาจารย์ผู้สอนได้ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ และได้สืบหาแหล่งที่ผลิต และบริการสื่อที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อมศึกษา หรือจัดพัฒนาสื่อ ซึ่งในปัจจุบันศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาและโลกศึกษา คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) ได้กำลังจัดพัฒนาโมดูลการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม ศึกษา ร่วมกับสถาบันราชภัฏ ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น และนอกจากนี้ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2532) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อจะให้นักศึกษามี ความสนใจในสิ่งแวดล้อมมากขึ้นมีหน่วยงานที่ได้จัดทำภาพยนตร์ วิดิทัศน์ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ศึกษาให้บริการพิมพ์ เช่น UNESCO สถานทูต และสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นต้น

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล

จากผลการวิจัยพบว่า มีการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและ โปรแกรม คิดเป็นร้อยละ 79.50 และวัดตามวัตถุประสงค์ของการสอน คิดเป็นร้อยละ 75.15 จุด มุ่งหมายของการวัดและประเมินผล เพื่อนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน คิด เป็นร้อยละ 88.19 และเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนอยู่เสมอ คิด เป็นร้อยละ 80.74 ในช่วงเวลาที่ใช้ในการประเมินผลคือ ประเมินผลหลังการเรียน สอบปลาย ภาค และเสนอรายงาน คิดเป็นร้อยละ 90.68 มีเกณฑ์ในการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์และอิง กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 78.26 และการวัดและประเมินผลวัดผลสัมฤทธิ์ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย คิดเป็นร้อยละ 92.54 จะเห็นได้ว่า จากผลการวิจัยนี้อาจารย์ผู้สอนได้วัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามหลักการวัดและประเมินผลได้เหมาะสม และ ครอบคลุมการวัดและการประเมินผลทางสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่ใช้การวัดจากการสอบข้อเขียน และ เทียบกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด อาจารย์ผู้สอนได้ใช้แนว ทางการประเมินผลที่จะวัดผลสัมฤทธิ์ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งเหมาะสมกับการ เรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาและโลกศึกษา คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) ได้สรุปว่า การประเมินที่ไม่พิจารณาพฤติกรรมด้วย ไม่ใช้การประเมินที่แท้จริง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การประเมินผลแบบเดิมที่วัดจากการสอบข้อ เขียนมากกว่าการปฏิบัติ ซึ่งในการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ควรจะต้องสอด คล้องกับกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมศึกษา แนวใหม่ที่วัดและประเมินผลจากสภาพความเป็น จริง (Authentic Assessment) ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541) ที่ สรุปว่า การประเมินผลจากสภาพความเป็นจริงจะเป็นการประเมินผลงานของนักเรียน รายงาน การปฏิบัติของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เหมาะ สม สำหรับการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาแนวใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child's Centered) และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา นาศิริรักษ์ (2536) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผล ผู้ สอนควรใช้วิธีการวัดผลหลาย ๆ วิธี สังเกต สัมภาษณ์ และตรวจผลงานภาคปฏิบัติ และการนำไป

ใช้และการทดสอบข้อเขียน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ควรเน้นหนักในการปฏิบัติ และการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต

2. ปัญหาในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ

2.1 ด้านเนื้อหาวิชา

ผลจากการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ปัญหาด้านความสอดคล้องของเนื้อหาวิชากับสภาพความต้องการ และปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความรุนแรงมาก และปัญหาเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพท้องถิ่นและชุมชน จึงเป็นปัญหาที่อาจารย์จะต้องปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความทันสมัย และทันเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังพบว่า มีปัญหาในด้านความชัดเจนของวัตถุประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการสอน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 ซึ่งอาจเป็นเพราะ ในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ยังไม่มีความชัดเจน และเป็นวิชาใหม่ที่กำลังปรับปรุงในรายละเอียดและรูปแบบ และในเนื้อหาวิชาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังอยู่ในช่วงเตรียมการเพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามแนวของสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เป็นสากล ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) กล่าวว่า ในการประชุมปฏิบัติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมศึกษาในครุศึกษา เพื่อนำแนวคิด และหลักการของสิ่งแวดล้อมศึกษาไปพัฒนา และบูรณาการในหลักสูตรครุศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การสาธิตและพัฒนาครูทุกคนให้เป็นนักการศึกษาสิ่งแวดล้อม

2.2 ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในเรื่องงบประมาณในการจัดกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และปัญหาการสนับสนุนการจัดกิจกรรมจากผู้บริหารทั้งในและนอกสถานที่ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา วิธีการสอน กิจกรรมการสอน มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และได้รับประสบการณ์ตรงนอกห้องเรียน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว เช่น การทัศนศึกษาต้องใช้งบประมาณมาก จึงอาจมีปัญหาในเรื่องการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งผู้บริหารไม่อาจสนับสนุนได้ในทุกกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนิจ ทองมูล (2536) และสุนันทา นาศิริรักษ์ (2536) ที่ได้สรุปว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาคือ ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม และการประสานงานที่ไม่เป็นระบบกับผู้เกี่ยวข้อง และยังสอดคล้องกับโนรี วงมณฑา (2538) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ไม่สามารถนำนักศึกษาออกนอกสถานที่ ได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและการสนับสนุนจากผู้บริหาร

ผลจากการวิจัยนี้พบว่า ปัญหาในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ วิธีการและ ทักษะการสอนสิ่งแวดลอมศึกษา เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ซึ่งผู้ วิจัยเห็นว่าวิธีการและทักษะการสอนสิ่งแวดลอมศึกษา เป็นเรื่องสำคัญ และในปัจจุบันมี วิวัฒนาการรูปแบบและวิธีการมาก จึงควรจะมีการประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้น แต่อาจเป็นปัญหาใน สถาบันราชภัฏ ในเรื่องของงบประมาณและผู้เชี่ยวชาญเรื่องสิ่งแวดลอมศึกษา

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดหางบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อ สไลด์ ทัศนูปกรณ์ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 รองลงมาเป็นปัญหาอยู่ในระดับมากคือ การฝึกอบรม เชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการใช้สื่อ ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และปัญหา ความเพียงพอของสื่อที่ใช้ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจุบันความก้าว หน้าในวิทยาการและเทคโนโลยีทางการศึกษามีมาก จึงทำให้การผลิตสื่อต้องใช้งบประมาณมาก ทำให้เกิดปัญหาการจัดสรรงบประมาณ และเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณจึงต้องมีการอบรม เชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการใช้สื่อที่มีอยู่ ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้สื่อที่มีความรู้ และรู้จัก บำรุงรักษาสื่อให้ใช้ได้นานๆ ซึ่งจะทำให้ผลของการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดลอมศึกษาดีขึ้น แต่ในการประชุมอาจมี ปัญหาในเรื่องของวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในการใช้สื่อ และเรื่องงบประมาณ ในการจัดประชุมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนิจ ทองมูล (2536) ที่พบว่าปัญหาและ อุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดลอมศึกษา คือการขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการ เรียนการสอน

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดลอมศึกษา ที่เป็นปัญหา คือ การวัดและประเมินผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 รองลงมาเป็นปัญหาอยู่ในระดับมากคือ ความเพียงพอและเหมาะสมของเวลาในการวัดและประเมินผลแบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่า กับ 3.22 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดลอมศึกษา มุ่งเน้นให้นักศึกษามีความ ตระหนัก มีความรู้เข้าใจ มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการแก้ปัญหาสิ่งแวดลอม ตั้ง นั้นในการประเมินผลจึงต้องวางแผนที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรให้ครบทั้ง 3 ด้าน ซึ่ง เป็นเรื่องที่ยากทำให้เกิดปัญหา และอาจเนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจในการวัดผล ประเมินผล สิ่งแวดลอมที่ต้องใช้เวลา และวิธีการที่ยาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โนรี เทพมณฑา (2538) ที่พบว่าปัญหาในการวัดผลประเมินผลสิ่งแวดลอมศึกษา คือ ขาด บุคลากรในการวิเคราะห์ความรู้ ความเข้าใจ ในการวัดเจตคติ และทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เกี่ยว กับสิ่งแวดลอม และในการวัดผลพฤติกรรมทำได้ยาก และไม่มีเวลาเพียงพอ และยังสอดคล้องกับ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2538) ที่กล่าวว่า การประเมินผลในการเรียนสิ่งแวดลอมศึกษาต้องมุ่งเน้น

ความตระหนัก การมีเหตุผลและพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อม ผู้สอนอาจเตรียมแผนการสอนหรือบันทึกพฤติกรรม หรือประเมินผลของผู้เรียน และสังเกตการณ์มีส่วนร่วม ของนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้อาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนของเขา โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยประเมินผลเป็นระยะ

สรุป ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ จากผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรกคือปัญหาด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความรู้ ความตระหนัก ค่านิยม จิตสำนึก และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาจึงต้องใช้วิธีการสอนแบบใหม่ และใช้วิธีผสมผสานบูรณาการไปใช้ในวิชาต่างๆ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษา เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และกิจกรรมที่นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เน้นทักษะกระบวนการให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งเป็นการสอนที่ต้องอาศัยเทคนิควิธีสอน เทคนิคการวางแผนการสอน ทักษะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา และต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนมาก ต้องอาศัยประสบการณ์ของอาจารย์ รวมทั้งต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้บริหารในด้านงบประมาณ และการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการสอน ซึ่งในสถาบันราชภัฏอาจารย์มีเวลาไม่เพียงพอ เพราะมีภาระงานมากและยังไม่มีประสบการณ์ที่เชี่ยวชาญในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา และยังไม่ขาดการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เพียงพอ ในการปรับปรุงและดำเนินกิจกรรมการสอน ซึ่งต้องใช้ในการเชิญวิทยากร ใช้อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน และสื่อเทคโนโลยีทางการสอนแบบใหม่ๆ การประชุมอบรมเพิ่มพูนความรู้ต่างๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สุนันทา นาศิริรักษ์ (2536) ที่สรุปว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาคือ ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม และยังคงสอดคล้องกับ ดำรงค์ศักดิ์ ชัยสนิท และสุนี เลิศแสงกิจ (2537) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษานั้น ผู้สอนต้องปรับกระบวนการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีบทบาทมากขึ้น และใช้วิธีสอนที่เป็นกระบวนการเน้นการสืบสวนสอบสวน

3. ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ

3.1 ด้านเนื้อหาวิชา

จากผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ผู้สอนมีความต้องการความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา กับสภาพความต้องการ และปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 และมีความต้องการความครอบคลุมของปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกด้านในเนื้อหาวิชา คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนมีความตระหนัก และสนใจในการ

ปรับปรุงเนื้อหาวิชาสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสภาพปัญหาท้องถิ่น จึงให้ความสนใจและต้องการที่จะร่วมมือในการปรับเนื้อหาวิชาและความต้องการท้องถิ่นให้มีความสอดคล้อง เพื่อความเข้าใจในการวางแผนการสอนที่ตรงกับปัญหาความต้องการแก้ไขปัญหาลingkungan ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2534) ที่เสนอแนะว่า การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาควรให้นักศึกษาได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาในท้องถิ่น และวิเคราะห์คิดหาวิธีแก้ไข และยังสอดคล้องกับ เฟิน (Fein, 1993) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ยั่งยืนต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของค่านิยม ความตระหนัก ความรู้ เจตคติ และทักษะ ที่จะเสริมพลังให้กลุ่มคน และสังคมร่วมมือกันอย่างแข็งขัน ในอันที่จะเผชิญหน้าที่ และมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินปัญหาลingkunganที่วิกฤตในท้องถิ่นตนเอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บาบารา (Babara, 1982) ที่พบว่า การกำหนดปัญหาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ควรเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาในท้องถิ่น และปัญหาที่เกิดขึ้นจริง นักเรียนจะตระหนักและพัฒนาพฤติกรรมในการแก้ไขปัญหาลingkunganได้ดีขึ้น

3.2 ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน

จากการวิจัยพบว่า มีความต้องการงบประมาณในการจัดกิจกรรมการสอน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เน้นให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และได้รับประสบการณ์ตรง จึงทำให้ต้องใช้งบประมาณมากในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งในปัจจุบัน ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณมีมาก จึงทำให้อาจารย์ผู้สอนมีความต้องการในด้านงบประมาณมาก เพื่อใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะงบประมาณที่ได้อาจจะไม่เพียงพอสำหรับวิทยากร และเทคโนโลยีการสอนแบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ณ นคร (2533) ที่พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา คือการขาดงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความต้องการความรู้ความเข้าใจในการทำ - แผนการสอน และวิธีการสอนแบบใหม่ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 และความต้องการวิธีการสอนที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนเข้าใจ และสนใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา และต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งแนวทางวิธีการสอนและกิจกรรมจะเน้นทักษะกระบวนการมากขึ้น ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้มีส่วนร่วมและปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ อมรวิชัย นาคทรพรพ (2541) ที่เสนอแนะว่า กระบวนการเรียนรู้ใหม่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น รูปแบบการเรียนรู้นอกห้องเรียน และการศึกษาและเก็บข้อมูลสิ่งแวดล้อมภาคปฏิบัติ จะทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาและมีวิจารณ์ญาณในการคิดวิเคราะห์ และจะทำให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์

(2541) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนวิธีจากการบรรยาย วิธีที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยกิจกรรม

3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ มีความต้องการในการจัดซื้อ และทำสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 และมีความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อการสอนและทำการค้นคว้า ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อาจเป็นเพราะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูงขึ้น และอาจารย์ผู้สอนมีความสนใจและมีความรู้ในด้านข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ซึ่งจำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์ มาช่วยในการผลิตสื่อและค้นคว้าวิจัย ถ้าสื่อการสอนดีและทันสมัยจะช่วยให้การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล เว็สุวรรณและนิตยา เว็สุวรรณ (2539) ที่พบว่า สื่อการสอนต้องได้รับการพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไม่หยุดยั้ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา นาศิริรักษ์ (2536) ที่พบว่า ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของอาจารย์ผู้สอน

3.4 ด้านการวัดและประเมินผล

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความต้องการการวัดและประเมินผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และมีความต้องการการสร้างแบบทดสอบที่มีคุณภาพเพื่อการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนสิ่งแวดล้อมศึกษามีความสนใจในเรื่องการวัดและการประเมินผลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสามารถวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาได้ ซึ่งในปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลไปหลายแบบ ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาและโลกศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) ได้สรุปว่า วิธีการประเมินผลสิ่งแวดล้อมศึกษานั้น อยู่ที่ความเหมาะสมกับจุดประสงค์ที่ต้องการในด้านความรู้ การตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ตีความ ข้อมูล เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรม จะมีวิธีการวัดและประเมินผลที่แตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ต่างๆ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุพันธ์ จันคะณา (2535) ที่พบว่า ในการเรียนการสอนวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาควรมีการจัดและประเมินผลให้ครบทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา นาศิริรักษ์ (2536) ที่พบว่า ในการจัดและประเมินผลควรนำการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยังสอดคล้อง

คล้องกับ UNESCO-UNEP (1978) ที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ให้เกิดความรู้ ความตระหนัก เจตคติ และทักษะการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงกับพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

สรุป ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของ อาจารย์ในสถาบันราชภัฏ จากผลการวิจัยพบว่าความต้องการอันดับแรกคือ ด้านวิธีการสอนและ กิจกรรมการสอน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะอาจารย์ในสถานราชภัฏ มีความสนใจ เข้าใจและมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาแบบใหม่ จากผลการวิจัย พบว่า มีการวางแผนการสอนวิธีการสอนแบบใหม่ ซึ่งเน้นนักศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติและได้รับประสบการณ์ตรง รวมทั้งวิธีการ สอนที่ต้องใช้กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการคิดวิจารณ์ และกระบวนการกระจำจ่าณนิยม ซึ่งเป็นวิธีการทางการศึกษาสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการที่เป็นแนวใหม่จึงทำให้อาจารย์ต้องมีความรู้ทักษะประสบการณ์ในการสอนมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัญหาในการจัดการ เรียนการสอนของอาจารย์ คือปัญหาด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับความต้องการจัดการเรียนการสอน ซึ่งพบว่าความต้องการด้านวิธีสอนและกิจกรรมการ สอนมาก ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ความระหนัก และมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากได้รับวิธีการสอนแนวใหม่ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้รับการ อบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับวิธีสอน สิ่งแวดล้อมศึกษามาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2540) ที่ได้กล่าวว่า ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารครูต้องพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการ วิธีการเรียนการสอนได้ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ ครูต้องมีความรอบรู้และพัฒนาตนเอง ตลอดเวลา และยังคงสอดคล้องกับ อมรวิรัช นาคทรพรพ (2541) ที่เสนอแนะว่า กระบวนการเรียน รู้ใหม่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น รูปแบบการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการศึกษา และเก็บข้อมูล สิ่งแวดล้อมภาคปฏิบัติจะให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาและมีวิจารณ์ ในการคิดวิเคราะห์และทำให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

สำหรับผู้บริหารในสถาบันราชภัฏ

1. ผู้บริหารควรสนับสนุน ให้มีการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างจริงจัง อย่างเร่งด่วน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และจิตสำนึกในสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยมีการ ประสานงานและร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่น ในการหารูปแบบแนวทางการจัดหลักสูตร และ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาให้สอดคล้องกับ สิ่งแวดล้อมศึกษาทั่วโลก

2. ผู้บริหารควรสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

3. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้อาจารย์ได้เข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา หรือลาศึกษาต่อเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา

4. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมศึกษา

สำหรับอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ

1. อาจารย์ผู้สอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ควรสนใจในการค้นคว้าศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีประสิทธิผล และนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอน

2. อาจารย์ผู้สอนควรจัดการเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา ให้เป็นแบบสหสาขาวิชา (Interdisciplinary) เชื่อมโยงเนื้อหาวิชาเข้าด้วยกัน และบูรณาการเนื้อหาวิชาไปในวิชาต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ จิตสำนึก ความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

3. อาจารย์ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง ร่วมแก้ไขปัญหสิ่งแวดล้อม โดยลงมือแก้ปัญหาด้วยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และใช้กระบวนการแก้ปัญหา

4. การประเมินผลควรใช้การวัด และประเมินผลหลาย ๆ แบบ โดยเฉพาะการวัดและการประเมินผลด้านพฤติกรรมหรือทักษะพิสัย และควรใช้การวัดและประเมินผลจากสภาพความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษากระบวนการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดความตระหนัก เจตคติ จิตวิญญาณ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาารูปแบบของสื่อการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และนำมาใช้เป็นมาตรฐานในสถาบันราชภัฏ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย